120. št. — 5. leto. Poštnina pavšalirana. Posamezne številke 1 Din. V Ljubljani, v četrtek 25. maja 1922.

Naročnina za kraljevino SHS
Mesečno 15 D. Letno 180 D.
Inozemstvo:
Mesečno 20 D. Letno 240 D.
Oglasi: enostolpna mm vrsta za enkrat 50 para, večkrat popust

JUGOSLAVIJA

Obvezni izvod, poštnine prosto.

Uredništvo: Wolfova ulica 1/I. Telefon 360.
Uprava: Marijin trg 8. Telefon 44.
Rokopisi se ne vračajo. Vprašanjem je priložiti znamko za odgovor.

Vseučeliški knjižnici v Ljubljani.

Italijanski napad na naše straže pri Kastvu.

NAPAD ŠTIRIH ČET. — SODELOVANJE ČASTNIKOV NA KONJU. — DIVJI BEG NARAVNOST NA REKO. — STRAH NA REKI PRED SRBSKIM UPADOM.

Beograd, 24. maja. (Izv.) Iz Bakra poročajo: Po zadnjem napadu reških fašistov na naše obmejne straže pri Kastvu se je opažalo novo gibanje, iz katerega se je dalo sklepati, da pripravljajo Italijani nov napad na naše obmejne čete. To se je tudi zgodilo. Snoči točno ob 12.05 je padel na italijanski strani strel iz revolverja, nakar je nekaj trenotkov kasneje sledila cela salva, ki je bila izpaljena na naše obmejne čete. Italijani so vrgli tudi nekaj ročnih granat. Italijani so streljanje spremljali z vzkliki »Evviva l' Italia«. Dasi je bilo ponoči, se je dalo vsled svetlobe, ki je nastala pri streljanju in pri eksplodiranju bomb, ugotoviti, da je bilo na italijanski strani zelo veliko število napadalcev, med njimi tudi častniki v popolni bojni opremi. Italijani so se razdelili na štiri čete. Dočim so se napadalci posvetovali, kako naj izvrše napad na naše straže pri Kastvu, so imele naše postojanke časa, da alarmirajo jugoslovanske čete in se pripravijo za obrambo. Ob 12.10 se je čul na italijanski strani rog, ki je trobil k napadu. Takoj potem so otvorili Italijani ogenj in so začeli kričati. Napad je začel. Italijanski vojaki so se v veliki naglici približali Kastvu. Naše straže so bile popolnoma mirne. Ko pa so se napadalci približali na kakih trideset korakov našim sprednjim postojankam, so vrgli naši vojaki kakih 10 ročnih granat. Učinek je bil strahovit. Italijani so se takoj ustavili in opustili nadaljnje prodiranje. Iz njihovih vrst so se čuli strašni vzkliki na pomoč. Naše čete, dasi po številu veliko šibkejše, so prešle v napad in navalile z veliko naglico na Italijane. V prvih vrstah napadalcev je nastala panika in velika zmešjava. Italijani so se spustili v divji beg, njim na čelu častniki na konju. Mnogo jih je drvelo naravnost na Reko. Naše čete so jih zasledovale do meje. Drugi dan so jugoslovanski vojaki pokopali precejšnje število mrtvih Italijanov. Pobrali so tudi vse orožje in opremo, ki so jo Italijani vrgli od sebe na svojem divjem begu. Na naši strani ni zabeležiti nobenih izgub. Zanimivo je, da je bilo pri tem napadu prebivalstvo v Kastvu popolnoma hladnokrvno in vsak trenutek pripravljeno priskočiti našim vojakom na pomoč, ako bi to bilo potrebno. Po nočnem napadu pri Kastvu se je Rečanov polastil velik strah. Po Reki se govori, da se je bati vpada srbskih četašev z bombami, ki hočejo Italijane »poklati«.

—:—

Bolezen grške princeze se obrača na bolje.

Beograd, 24. maja. (Izv.) Iz Aten poročajo, da se zdravstveno stanje soproge grškega prestolonaslednika Jelene, sestre bodoče jugoslovanske kraljice Marije, boljša. Snoči so imeli zdravniki posvetovanje in so izdali zdravniško poročilo, ki potrjuje, da se bolezen princezinje obrača na bolje. Zaradi tega se rumunska kraljeva dvojica povrne v četrtek v Bukarešto. Potovala bo na križarki čez Konstanco.

Udruženje državnih nameščencev za zvišanje prejemkov.

Beograd, 24. maja. (Izv.) Udruženje državnih nameščencev je imelo včeraj sejo, na kateri so določili besedilo spomenice, ki naj se izroči vladi in narodni skupščini. V tem memorandumu se apelira na vlado, naj ustreže upravičenim zahtevam državnih uradnikov po zvišanju svojih prejemkov. Zahtevajo tudi, naj vlada čimprej predloži narodni skupščini službeno pragmatiko.

—:—

Angleški predlog glede rapallske pogodbe.

ANGLEŠKI PREDLOG POTRJUJE JUGOSLOVANSKO STALIŠČE. VLADE BODO ODLOČILE O SPORAZUMU GLEDE REKE IN ZADRA.

Beograd, 24. maja. (Izv.) Ko se je zunanji minister dr. Momčilo Ninčič povrnil včeraj v Beograd, ni podal novinarjem nobenih informacij in je izjavil, da mora prej poročati ministrskemu svetu. Kakor se doznava, ni imel niti dr. Ninčič niti italijanska delegacija v Genovi obširnejših pooblastil za sklepanje sporazuma. Obe delegaciji sta vzeli obojestranske izjave na znanje s pristavkom, da jih bosta sporočili svojima vladama. Pred odpotovanjem iz Genove je angleški delegat sir Gregory izročil jugoslovanski in italijanski delegaciji angleško formulo za razlago onih točk rapallske pogodbe, s katerimi se ne strinja ne ena ne druga delegacija. Doznava se tudi, da ta angleška formulacija popolnoma potrjuje jugoslovansko stališče. Angleški ministrski predsednik Lloyd George sam še ni poslal definitivne stilizacije svojega kompromisnega predloga.

—:—

Obrambni dogovor med Poljsko in malo antanto.

FRANCIJA ZA OHRANITEV RAVNOTEŽJA NA VZHODU.

Pariz, 24. maja. (Izv.) Pariški list »Le Journal« piše, da je romunski ministrski predsednik Bratianu, preden je odpotoval iz Genove, izdelal obrambni dogovor med Poljsko in malo antanto. Bratianu se je potem odpeljal v Pariz, da povpraša maršala Focha za svet. Obenem se je tudi informiral pri francoski vladi, kaj bi Francija storila, ako bi Romunija postala žrtev napada. Dali so mu pameten nasvet, da ima Romunija pravico skleniti tak dogovor. Hkrati pa so mu rekli, da Francija nikakor ne bo pozabila skupnosti svojih vzhodnih zaveznikov. Rekli so mu tudi, da je ohranitev ravnotežja na vzhodu del programa varnosti Francije.

—:—

DEMISIJA AVSTRIJSKE VLADE.

Dunaj, 24. maja. (Izv.) Pri današnji seji odseka za zunanje zadeve je naznanil zvezni kancelar dr. Schober koncem poročila o mednarodni gospodarski konferenci v Genovi, da je zvezna vlada z ozirom na izid glasovanja o pooblaščenju glede kreditov sklenila podati zveznemu predsedniku ostavko celokupnega kabineta. Zvezni kancelar je v izvrševanju tega sklepa izročil zveznemu predsedniku tozadevno vlogo

NEREDI V TRIPOLISU.

Rim, 24. maja. (Izv.) Dementirajo se vesti, izhajajoče iz angleških virov, da bi bila Italija pod poveljstvom generala Badoglia podvzela kako vojaško akcijo zoper upornike v Tripolisu.

UPOR V NICARAGUI.

Pariz, 24. maja. (Izv.) Kakor se glasi neka brzojavka iz New Yorka, je v Nicaragui izbruhnil upor zoper predsednika Chamarra.

—:—

ITALIJANSKI PARLAMENTARCI NA REKI.

Reka, 24. maja. (Izv.) Včeraj sta dospela na Reko podpredsednik italijanske poslanske zbornice in vodja nacionalistov Federzoni in zborniční tajnik Acerbo. Prišla sta iz Trsta, kjer sta zastopala italijanski parlament pri sprejemu kraljeve dvojice. Na italijanskem poslaništvu sta imela več zaupnih sestankov z vplivnimi voditelji reških nacionalistov. Danes sta se povrnila na Reko, odkoder se odpeljeta v Zadar, da prisostvujeta sprejemu italijanskega kralja in kraljice.

KONGRES JUGOSLOVANSKIH INŽENIRJEV IN ARHITEKTOV

Sarajevo, 24. maja. (Izv.) Včeraj je bil v dvorani mestnega sveta slovesno otvorjen kongres jugoslovanskih inženirjev in arhitektov. Kongres je otvoril predsednik udruženja Dimitrijević. Goste sta med drugimi pozdravila tudi kraljevi namestnik dr. Nikola Gjurgjević in vladni komisar mesta Sarajeva dr. Novak. S kongresa sta bili poslani pozdravni brzojavki kralju Aleksandru in bodoči kraljici Mariji.

ZOPET PROCES PROTI KOMUNISTOM.

Osjek, 24. maja. (Izv.) Včeraj se je pred tukajšnjim sodiščem začela glavna razprava proti komunistom, ki so obtoženi zločina po § 1 zakona o državni zaščiti. To hudodelstvo se kaznuje z 20letno ječo ozir. s smrtjo.

NOV NAČRT O POVIŠANJU DAVKOV IN PRISTOJBIN.

Beograd, 24. maja. (Izv.) Finančni minister dr. Kumanudi pripravlja zakonski načrt o povišanju nekaterih davkov in pristojbin, ki jih je finančni odbor črtal iz proračunskih dvanajstin za meseca maj in junij in iz finančnega zakona za leto 1922. Ta zakonski načrt bo najprej predložil v proučavanje demokratskemu klubu, potem pa vsem ostalim. Vesti, da bi bil finančni minister to zakonsko predlogo že izdelal in jo predložil narodni skupščini, ne odgovarjajo resnici in temelje na napačnih informacijah.

POVABLJENCI ZA OBED PRI KRALJEVI POROKI.

Beograd, 24. maja. (Izv.) Kralj Aleksander je povabil prredsednika narodne skupščine dr. Ivana Ribarja in predsednika ministrskega sveta Nikolo Pašića k intimnemu obedu, ki se priredi na dvoru na dan kraljeve poroke. Razen kralja in kraljice se bodo tega obega udeležili tudi člani romunske kraljeve rodbine, nadalje princ Yorški in ostali zastopniki tujih držav, ki prisostvujejo poročnim svečanostim.

CERKVENI DOSTOJANSTVENIKI PRI POROČNIH SVEČANOSTIH.

Beograd, 24. maja. (Izv.) Svečanosti povodom poroke kralja Aleksandra z romunsko princezinjo Marijo se bodo, v kolikor je doslej znano, udeležili od cerkvenih dostojanstvenikov nadškof zagrebški dr. Ante Bauer in škof djakovski Aksamović, ki se sedaj nahajata na evharističnem kongresu v Rimu, nadalje škof senski Marušić in škof križevački Nyarady. Povabljeni bodo najbrže tudi drugi cerkveni dostojanstveniki. Odbor za svečanosti naznanja, da se zaradi odgoditve poroke program, kakor je bil doslej določen, nikakor ne bo izpremenil.

VOLILNI ZAKON PRED RADIKALNIM KLUBOM.

Beograd, 24. maja. (Izv.) Danes dopoldne je imel radikalni klub sejo, na kateri je razpravljal o načrtu volilnega zakona, kakor ga je izdelal minister za notranje stvari dr. Voja Marinković.

Curih, 24. maja. Berlin 1.77, Newyork 524.25, London 23.34, Pariz 47.32, Milan 26.92, Praga 9.95, Budimpešta 0.61, Zagreb 1.87, Varšava 0.13, Dunaj 0.0525, avstrijske krone 0.055.

Berlin, 24. maja. Dunaj 2.98, Budimpešta 34.55, Milan 1503.10, Praga 553, Pariz 2651.65, London 1302.35, Nework 292.63, Curih 5602.95.

Praga, 24. maja. Dunaj 0.4325, Berlin 17.725, Rim 266.50, Budimpešta 6.05, Pariz 472.50, London 231,78, Newyork 52, Curih 997.50, avstrijske krone 0.46, italijanske lire 263.50.

Beograd, 24. maja. (Izv.) Zaradi današnjega praznika sv. Cirila in Metoda borza danes ni poslovala. Zaprta bo tudi jutri na praznik Vnebohoda (Spasovo).

Mi pa ostanemo...

Kdor si je malo pobližje ogledal reprodukcijo govorov in debat v Genovi in zlasti ton izmenjanih diplomatskih not, si ni mogel prikriti, da nastopa, dasi počasi, čas, ko bo tajna diplomacija v glavnem odpravljena. V notah že pravijo bobu bob in popu pop in jih ne sestavljajo več v štilu, ki je imel namen več prikriti kot razodeti. In tudi v govorih in debatah se ne prijemljejo več gospodje tako v glacé-rokovicah kot njega dni, ampak si povejo odkrito, kaj mislijo eden o drugem.

Nemčija, ki navadno dobro sluti bodočnost, je že preje naredila korak, da ne zaostane za časom in zlasti za drugimi državami. Nemški zunanji urad je poveril nekaj ljudem dolžnost, da preiščejo vse arhive od začetka do konca nemškega cesarstva, to je od l. 1870—1918. Dotičnim preiskovalcem je dal formalen nalog, da priobčijo vse, kar se jim zdi priobčitve vredno, neglede na to, ali obremenjuje ali razbremenjuje to tedanje carske vlade.

Če vzamemo stvar samo kot fakt, moramo reči, da bodo te publikacije izredne važnosti. Kajti do danes ne samo, da nimamo nobene take publikacije s strani kake druge države, ampak, kar je bolj važno, Nemčija je bila od ustanovitve cesarstva prva sila na kontinentu in os vse kontinentalne politike. Iz teh arhivov bo razviden postanek trozveze in mnenje, ki ga je imela Nemčija o svojih zaveznicah, videlo se bo, kako je nastala antanta in kaj je bil njen cilj in kako je gledal nemški zunanji urad na to, kako je mislil parirati, ali ofenzivno ali defenzivno. Skratka: pred nami bo razgrnjena skoro vsa svetovna politika zadnjih petdesetih let in ljudje, ki sicer niso diplomati, a imajo besedo v državi, bodo imeli priliko, da kontrolirajo svojo diplomacijo, da jih ne postavi lepega dne pred gotov fakt, kakor se je zgodilo to l. 1914.

Seveda bi nam kdo lahko očital, da smo optimisti, češ: Kurt Eisner je začel s publikacijo diplomatskih spisov, zato so ga kmalu spravili s sveta in Kautsky je tudi hitro prenehal oziroma moral prenehati svojčas z objavljanjem arhiva zunanjega urada. To je res vse mogoče, a pri tem se vendar ne sme prezreti eno: naj bodo arhivi objavljeni, kakor hočejo, ali resnično ali potvorjeno, vendar bo tukaj nekaj ljudi, ki niso diplomati in ki bodo navzlic temu poznali zgodovino svoje zunanje politike. To je že precejšen znak demokratizma. Brez dvoma pa je tudi, da bo to naredilo tudi v tujini najboljši vtis.

Samo kot šalo povemo še to: pri nas smo demokratična država in naj bi se n. pr. naenkrat spomnil parlament, da bi zahteval od vlade vpogled v arhive zunanjega ministrstva, recimo zadnjih dvajset let. Kaj bi se zgodilo? Res ne vemo, vemo samo toliko, da smo napisali svoj čas, ko je šlo za ustanovitev parlamentarne kontrolne komisije za zunanjo politiko, da je ustanovitev ali neustanovitev te komisije obtežilna preskušnja za demokratizem našega parlamenta. Nato so odgovorili radikalci, da bodo naredili iz take komisije, ki bi hotela kontrolirati njih zunanjo politiko, kabinetno vprašanje, demokrati so veselo rekli amen in samostojni kmetje so po stari navadi ploskali. Za zunanjo politiko pa se je nadalje brigal Tića Popović in se sedaj njegov naslednik. In upajmo, da bo tako ostalo na ljubo kontinuiteti še nadalje.

Dohodki in izdatki državnega proračuna za l. 1922.

Beograd, 24. maja. (Izv.) Finančni odbor je danes izročil narodni skupščini poročilo o dohodkih in izdatkih državnega proračuna za leto 1922. Iz tega poročila je razvidno, da znašajo dohodki 6.693,447.864 dinarjev, izdatki pa 6.691,636.243.89 dinarjev. Potemtakem izkazuje proračun prebitek okrog dva milijona dinarjev.

KONGRES DRUŠTEV ZA ZVEZO NARODOV.

Beograd, 24. maja. (Izv.) Dne 4. junija se v Pragi sestane unija društev zveze narodov. Jugoslovansko društvo, ki se že dve leti ni udeležilo teh kongresov, bo tokrat zastopano v Pragi. Našo državo bodo zastopali vseučiliški profesor dr. Aleksander Polič ter odvetniki dr. Vaza Jovanović, dr. Otokar Rybař in dr. Hinko Hinković. Vlada bo naknadno imenovala še enega delegata.

RAZMEJITEV MED JUGOSLAVIJO IN MADŽARSKO.

Beograd, 24. maja. (Izv.) Danes je dospela v Subotico komisija za podrobno določitev meje med Jugoslavijo in Madžarsko. Komisija je takoj po svojem prihodu začela svoje delo.

RATIFIKACIJA NEMŠKO-RUSKE POGODBE.

Berlin, 24. maja. (Izv.) Kakor poroča »Russ Press«, je osrednji izvrševalni odbor v Moskvi ratificiral nemško-rusko pogodbo, ki se je sklenila v Rapallu povodom mednarodne gospodarske konference v Genovi.

UČENKE GOSPODINJSKE ŠOLE IZ LJUBLJANE PRI KRALJU.

Beograd, 24. maja. (Izv.) Semkaj je dospelo 29 učenk ljubljanske gospodinjske šole. Positile so danes narodno skupščino, kjer sta jih sprejela predednik zbornice dr. Ribar in minister prosvete Svetozar Pribičević. Predsednika narodne skupščine in ministra prosvete je pozdravila neka učenka, ki je ministra zaprosila, naj izprosi pri kralju Aleksandru dovoljenje, da se mu učenke poklonijo. Kralj je ustregel tej želji in bo danes popoldne sprejel na dvoru učenke gospodinjske šole iz Ljubljane.

—

MINISTRSKI SVET O AMERIKANSKIH PONUDBAH.

Beograd, 24. maja. (Izv.) Danes ob desetih dopoldne do poldveh popoldne je imel ministrski svet sejo, na kateri je razpravljal o ponudbah bančnih skupin Bler in Holgaten. Ministrski svet pa ni sprejel še nobenega sklepa, temveč je zgolj proučaval obe ponudbi. Popoldne se bo seja nadaljevala.

MEDNARODNO POSOJILO NEMČIJI.

Pariz, 24. maja. (Izv.) V hotelu »Astoria«, sedežu reparacijske komisije, se je začela danes dopoldne konferenca mednarodnih finančnikov o posojilu, ki naj se dovoli Nemčiji.

Pariz, 24. maja. (Izv.) Odbor, ki ga je ustanovila reparacijska komisija in ki naj proučava udejstvitev nemškega inozemskega posojila, se je danes sestal pod predsedstvom Delacroixa.

ZAKON O POBIJANJU SPOLNIH BOLEZNI.

Praga, 24. maja. (Izv.) Senat je na svoji včerajšnji seji sprejel v prvem čitanju zakonski predlog o pobijanju spolnih bolezni. Zakon določa med drugim, da se mora vsaka spolno bolna oseba brez razlike spola podvreči zdravljenju, eventuelno na državne stroške. Senat je nadalje sprejel načrt o ureditvi plovbe po Donavi, ki ga je že prej sprejela posanska zbornica.

MILIJON IN POL BREZPOSELNIH V ANGLIJI.

London, 24. maja. (Izv.) Število brezposelnih, vknjiženo pri angleški posredovalnici za delo, znaša tačas 1,553.590 oseb.

POVRATEK POLJSKEGA ZUNANJEGA MINISTRA.

Dunaj, 24. maja. (Izv.) Poljski minister za zunanje stvari Skirmunt se nocoj odpelje v Krakov.

V obrambo pravice

Govor načelnika NSS kluba obč. svetovalcev Ivana Tavčarja v občinskem svetu ljubljanskem.

Demagogija o zapravljanju denarja.

Večini občinskega sveta se z demokratske strani prav rado očita, da obstaja vse njeno delovanje izključno le v zapravljanju denarja. Vsi očitki so le prazna demagogična fraza, ker se nikdar ne pove, kje se je in zakaj se je zapravljalo. Konstatiram, da se ni napravil noben izdatek preko finančnih zmožnosti mestne uprave. Za vsak večji izdatek preko proračuna, smo zagotovili tudi višje dohodke, ki se stekajo iz socialno pravičnih davščin.

Če se danes govori o nameravanih in neodložljivih investicijah kot o gotovih izdatkih, je zavijanje resnice. Kakor hitro bi se investicije realizirale, bi bilo gotovo že preje preskrbljeno tudi za kritje, v kolikor bi se investicije same ne obrestovale in amortizirale.

Velikih investicij bi danes ne bilo treba, če bi bivši demokratski občinski svet kaj napravil. Mesto 150 milijonov danes, bi svojčas zadostovalo 15 milijonov, ali še manj. Imeli bi lahko vse važnejše komunalne naprave in investirani denarji bi bili že zdavnaj poplačani.

Vedno se povdarja, da je Ljubljana v primeri z drugimi jugoslovanskimi centri, dolga, blatna vas. Naše sremljenje je šlo za tem, da moderniziramo in dvignimo Ljubljano v veliko in lepo mesto, ki bo v ponos Slovencem in celi državi.

Električna centrala na Savi, letno kopališče in mestni vodovod.

Prva naša skrb je bila, pospešiti zgraditev velike električne centrale na Savi. Pričelo se je s pripravljalnimi deli, preiskovanjem terena, zbiranjem ofertov in že letos bi se pričelo graditi. O pomenu električne centrale bi bilo odveč govoriti na dolgo in široko. Ljubljana bi bila preskrbljena s ceneno električno razsvetljavo; industrija bi dobila potrebno gonilno moč in s tem Ljubljana gospodarski razmah; razširjava električne cestne železnice bi se izvršila brez zadržkov, ker bi bil električni tok zagotovljen. Z zgradbo električne centrale bi bilo tudi rešeno vprašanje mestnega vodovoda, kateremu preti nevarnost vsled poglobljevanja Save, ki bi prenehalo z gradbo pragov in jeza. Poleg eletktrične centrale bi se postavilo tudi moderno letno kopališče, katerega Ljubljana tako nujno potrebuje.

Z razpustom občinskega sveta bo zgradba električne centrale odložena najmanj za eno leto, ker po zatrdilu demokratskega časopisja ni pričakovati volitev o obč. zastop pred jesenjo. V jesenskem času pa ni mogoče misliti na večja dela.

Mestna klavnica in aprovizacija Ljubljane.

Občinski svet je nadalje sklenil zgraditi moderno klavnico s potrebnimi hladilnimi napravami. Sedanja mestna klavnica že zdavnaj več ne odgovarja razvijaoči se Ljubljani. V interesu gospodarstva in aprovizacije je, da ustvarimo vse predpogoje, da se v Ljubljani koncentrira izvoz klavne živine. To je pač mogoče le v tem slučaju, če imamo moderno klavnico in hladilne naprave.

Če bi bil v Ljubljani koncentriran izvoz klavne živine, bi bilo na trgu veliko več mesa, kakor tudi maščobe. V jesenskem času bi bilo mogoče mestni aprovizaciji nakupiti večje množine klavne živine, ki bi bila uskladiščena v hladilnicah na razpolago spomladi in na poletje, ko stalno tega blaga primanjkuje. V jeseni za nizke cene nakupljeno blago, spomladi vrženo na trg, bi onemogočilo špekulativno navijanje cen. Ljubljanski konsument bi dobil za primerno ceno meso in mast, da ne govorim o sanitarnih prednostih moderne klavnice.

Za mestno klavnico je bil v občinskem svetu dovoljen kredit in predložen pokrajinski upravi v odobritev. Toda pokrajinska uprava, kjer imajo demokrati odločilno besedo, investicije za mestno klavnico ni dovolila. Ob instalaciji ljubljanskega župana je imel pokrajinski namestnik g. Hribar obširen govor, kjer se je zavzemal za vse mogoče komunalne naprave. Naravnost čuditi se, kako je mogel podpisati odlok, s katerim se zgradba mestne klavnice zanikuje, ki je eminentne važnosti za trpečega ljubljanskega konsumenta. Odločitev pokrajinske uprave je tembolj nerazumljiva, ker bi se nova klavnica gotovo in lastnih sredstev amortizirala. Ljubljančan naj po vladni modrosti še naprej drago plačuje meso ter mast in mesto bodi ob koncentracijo izvoza in ob velike dohodke.

Že ponovno se je naglašalo, da mestna občina v lastnem delokrogu ne more rešiti aprovizačnega vprašanja. Pomoč vlade je nujno potrebna, če se hoče izdatno pomagati pasivnim krajem v državi, kamor spada tudi Ljubljana. Toda vlada ni imela uvidevnosti in srca za pomanjkanje trpeče ljudstvo. Ljubljanski konsument se je moral zadovoljiti z izjavo slovenskega ministra, ki je stal na stališču, da se Ljubljani toliko časa ne bi pomagalo, dokler ne voli demokratskega župana. Naziranje centralističnega ministra je značilno za razmere v državi, kjer je baje svoboda prepričanja v ustavi zajamčena.

Stanovanjska beda.

Tudi stanovanjsko vprašanje pušča vlada popolnoma v nemar. Ne samo, da ni postavila v Ljubljani še nobene stavbe, ampak zaseda z uradi nešteto privatnih stanovanj. Mestna občina je za omiljenje stanovanjske bede storila vse, kar je bilo v njeni moči. Občinski svet je poleg gradeče se hiše na Prulah, sklenil zgraditi še eno uradniško in delavsko stanovanjsko hišo. V delavsko stanovanjsko hišo se je hotelo spraviti predvsem vagonarje in one nesrečneže, ki morajo še danes stanovati po kleteh in skladiščih. Kakor se me je informiralo, pokrajinska uprava ne dovoli zgraditev delavske stanovanjske hiše.

Za financiranje stanovanjske akcije, je sklenil obč. svet davek na nezazidane stavbne parcele in davek od prirastka na vrednosti stavbnih parcel. Obe davščini sta socialno pravični, ker znatno onemogočujeta špekulacijo z zemljišči. Poleg tega bi bil pa mestni občini zagotovljen reden in izdaten dohodek za zgradbo stanovanjskih hiš. Davka še do danes nista potrjena od pokr. uprave, akoravno jih je občinski svet že pred meseci sklenil.

Mestna občina je tudi drugače, kjer je le mogla, priskočila na pomoč onim, ki so hoteli graditi stanovanjske hiše. Veliko mestnega sveta se je odprodalo raznim korporacijam in privatnikom, ki so se zavezali, takoj pričeti z gradbo stavb. Izdelan je tudi nov stavbni red, ki bi v veliki meri pripomogel k živahnejšemu stavbnemu gibanju.

(Konec prih.)

Italijanska kraljeva dvojica v Trstu.

Trst, 22. maja.

Včeraj zjutraj sta prispela v Trst italijanski kralj in kraljica; z njima je prišla tudi kraljičina Jolanda. Po programu bi morala spremljati kraljevo družino do Trsta eskadra, obstoječa iz 16 enot, med njimi 6 bojnih ladij. V resnici pa so dospele v Trst samo tri bojne ladje in nekaj torpednih lovcev.

Kakšen je bil sprejem? Na obrežju se je nabrala ogromna množica radovednežev, ki so čakali na prihod visokih gostov. Saj je znano, da so tržaški Italijani radovedni ljudje. Vendar pa pravega entuzijazma ni bilo. Vzklikali so večinoma fašisti, vojaštvo in siti kapitalisti — množica je samo radovedno gledala. Nikakor pa ne smete misliti, da je bilo »vse, kar leze ino grede« v mestu. Marsikdo je ostal doma in premišljeval o boljših časih.

Mesto je bilo v zastavah. Hočeš, nočeš — moraš! razobesiti jih je bilo treba. Mnogi so jih razobesili radi strahu in ljubega miru. Baje so hodili po mestu fašisti in policaji in so zapisovali hiše, ki niso imele zastav. Zvečer so bila okna razsvetljena, trgovine z električnimi žarnicami, privatna stanovanja s svečami. Kateri trgovec bi bil tako neumen, da bi ne okrasil svoje trgovine! Še tisti večer bi se izpremenila v pepel, ako bi tega ne storil.

Trgovcu je pač težko; on se ne more izgovarjati, da ne zmore. Ponekod so razdajali med občinstvo sveče, da jih ljudstvo prižge na oknih. Posebno so to delali v predmestju in spodnji okolici.

Tudi »Narodni dom« je bil okrašen. Prišli so skavti in so ga okrasili in pod vodstvom častnikov so okrasili požgani »Narodni dom« z zastavami. Pritličje, prvo in drugo nadstropje je bilo popolnoma maskirano z italijanskimi trobojnicami. Hoteli so pač prikriti pogorišče, ki se nahaja ravno nasproti velike vojašnice, katero si je ogledal kralj. Za maskiranje »Narodnega doma« so porabili več sto, morda nad 500 zastav.

Okrog 10. ure dopoldne so se predstavili kraljevski dvojici razni senatorji in poslanci iz julijske Benečije. Te ceremonije so se vršile v prvem nadstropju bivše c. kr. namestništvene palače, ki je sedaj italijanska vladna palača. *Med poslanci Julijske Benečije so se nahajali tudi jugoslovanski poslanci dr. Wilfan, dr. Podgornik in Lavrenčič.* Odsotna sta bila poslanca Šček in Stanger (hrv.).

Dr. Wilfan je pozdravil kraljico v srbohrvaškem jeziku. Tudi pri banketu sta se razgovarjala precej časa v srbohrvaškem jeziku. Današnji »Piccolo« piše: »Konverzacija med povabljenci in kralj. gosti je dobila kmalu značaj velike familijarnosti, ki se je kazala posebno pri slovanskih poslancih, ki niso skrivali svoje zadovoljnosti, predvsem zaradi tega, ker je Nj. Veličč. kraljica spregovorila z njimi nekolikokrat v slovanskem jeziku.

Danes je odpotoval kralj na Goriško. Obišče tudi Postojno, postojnsko jamo in mejo. Jutri odpotuje v Poreč, Pulj, nato obišče kvarnerske otoke in se naposled odpelje v Benetke.

Delovanje narodne skupščine.

Beograd, 23. maja. (Izv.) Predsednik dr. Ribar je otvoril današnjo sejo narodne skupščine ob petih in pol popoldne. Po formalnostih je odgovoril minister za pravosodje dr. Laza Marković na vprašanje poslanca Voje Lazića o amnestiji, ki jo izda kralj Aleksander povodom poroke. Minister je dejal, da ne more odgovoriti na to vprašanje, ker gre za prerogativo krone. Poslanec Lazić mu je sporočil svoje naziranje in ga je vprašal, ali se z njim strinja. Minister je ugotovil, da ne more dati odgovora, dokler se to vprašanje ne reši v zmislu ustave. Lazić je izjavil, da se ne zadovoljava z odgovorom ministrovim in je rekel, da se mora narodna skupščina baviti s tem vprašanjem, dasi gre za prerogativo krone. — Prihodnje interpelacije so se preskočile, ker je zastopnik ministrskega predsednika, minister Marko Trifković, obolel. — Zbornica je prešla nato na dnevni red. Predsednik dr. Ribar je prečital liste odborov, ki se imajo izvoliti. Te liste so bile soglasno sprejete. Izvoljen je bil anketni odbor povodom interpelacije posl. Stojića o izplačilu vojne odškodnine in o delovanju direkcij vojnega plena, nadalje odbor za novo radelitev občin in za proučavanje vladnega načrta o ratifikaciji mednarodne poštne konvencije, ki se je sklenila v Madridu dne 30. novembra 1920. — Narodna skupščina je zatem razpravljala o poročilu odbora za izpremembe začasnega zakona o likvidaciji moratorija. Ta zakon vsebuje razne določbe, po katerih se rok za menične ali druge obveznosti šteje od 24. marca 1923 ali do tega dne. Zakon navaja tudi določila o vložitvi tozadevnih tožb in druge določbe. Proti poročilu tega odbora so glasovali le zemljoradniki. Tem povodom je prišlo do nekaterih kontroverz. Zemljoradniki so namreč zahtevali, naj te olajševalne določbe veljajo le za revne ljudske plasti, ne pa tudi za kapitaliste in veletrgovce. Izjavili so, da bodo zaradi tega glasovali proti. Minister za pravosodje dr. Marković je dal izraza svojemu začudenju, zakaj poslanec Lazić, ki je v odboru glasoval za ta predlog, sedaj glasuje v zbornici proti. Minister je rekel, da je namen temu zakonu edinole likvidacija meničnih obveznosti. Posl. Lazić je odgovoril, da je v odboru glasoval po lastnem prevdarku, sedaj pa v narodni skupščini glasuje proti zaradi discipline kluba. Tudi poročevalec Gjorgjević se je čudil o postopanju posl. Lazića, ki v plenemu drugače glasuje kot v odboru. — Zbornica je nato prešla na glasovanje o poročilu tega odbora. Zakon je bil v splošni debati sprejet s 120 proti 44 glasovom, v podrobni debati pa s 148 proti 48 glasovom. — Zadnja točka, poročilo odbora za izpremembo § 10, 17. poglavja zakona o ustrojstvu vojske, je bila stavljena z dnevnega reda, ker je vojni minister že prej enkrat izjavil, da se bo to vprašanje uredilo s posebnim zakonom. — Seja je bila nato zaključena ob sedmih zvečer. Prihodnja seja je v petek ob desetih dopoldne. Na dnevnem redu so interpelacije.

—:—

Beograd, 23. maja. (Izv.) Danes dopoldne je bila v predstavništvu naradne skupščine seja načelnikov posameznih parlamentarnih klubov, kateri je predsedoval zbornični predsednik dr. Ribar. Razpravljali so o volitvah parlamentarnih odborov, ki se imajo izvršiti na popoldanski seji narodne skupščine. Določilo se je, da pride v vsak odbor po sedem članov vladne večine, po trije iz opozicije in en musliman ali pa neodvisen zemljorodnik.

Gospodarstvo.

SLOVENSKA BANKA d. d. v Ljubljani

je imela v soboto dne 20. maja 1922 ob 10. uri dopoldne v I. nadstropju lastne palače Filipov dvorec, Stritarjeva ul. 9, svoj I. redni občni zbor delničarjev. Na zboru so bile zastopane z malo izjemo skoro vse delnice družbe. Zanimanje navzočih delničarjev za potek obč. zbora je bilo veliko, ker so se polnoštevilno še pred časom otvoritve sešli v bančnih prostorih.

Občni zbor je otvoril predsednik upravnega sveta g. Rado Legvard, ki je v kratkem nagovoru predvsem pozdravil navzočega vladnega komisarja sekcijskega svetnika dr. Frana Rateja, upravni svet in vse navzoče delničarje. Iz podanega poročila posnemamo:

»Koncem leta 1920 smo v krogu kakor poroča predsednik Legvart, ožjih prijateljev in znancev zamislili organizirati povsem moderno trgovsko banko, katere smoter bi bil podpirati razvoj trgovine in industrije posebno v Sloveniji. Težka je bila pot takrat v nekonsolidirani Jugoslaviji, ker se je nezaupanje v našo mlado državo zrcalilo v vseh gospodarskih in finančnih vprašanjih.

Kljub velikim nasprotstvom smo premagali te težkoče s podporo Anglobanke in Praške kreditne banke ter drugih znanih slovenskih osebnosti, veleindustrijalcev in veletrgovcev. Ustanovili smo Slovensko banko z delniško glavnico 30 milijonov kron.

Naš zavod se je lepo razvil. Vloge so se dvignile na ugledno višino čez 85 milijonov kron, razen z osnovno glavnico pa razpolaga z močnimi zakladi. Tekom minulega leta se je Slovenska banka udeležila v večji in manjši meri pri raznih industrijskih in trgovskih podjetjih, pri tem zasnovala sama več upeljanih in širši javnosti znanih večjih podjetij. Z ustanovitvijo podružnic v Novem Sadu, Dolnji Lendavi, Ljutomeru in Vrhniki pa je pokazala svojo žilavo moč za razvoj na širši bazi.

Ker dosedanji prostori na Krekovem trgu niso razvoju banke več zadošali, je kupila taista palačo v Stritarjevi ulici v Ljubljani, kjer je opremila povsem moderno lokaliteto za obrat in poslovanje banke. Splošni promet je znašal v preteklem letu nad 5 milijard kron. Od čistega dobička za leto 1921 v znesku K 5,533.098.95 se je odkazalo 5% dotacij v rezervnem fondu, 8% dividende, t. j. 32 K na delnico, razen tega dotiralo primerno redni rezervni zaklad, rezervne zaklade za dubijoze, za kurzne in menične izgube, za dobrodelne namene pa se se votiralo K 100.000, kateri znesek bode banka te dni našim podpore potrebnim javnim slovenskim institucijam izplačala.«

Poročilo upravnega sveta je bilo enoglasno brez debate sprejeto. Na poročilo nadzorstvenega sveta se je podal ravnateljstvu in upravnemu svetu za upravno leto 1921 absolutorij. Z zadoščenjem so navzoči delničarji konstatirali lep razvoj mladega zavoda, izrekli vodstvu taistega svoje zaupanje in stavili najlepšo nado v bodočnost banke.

POKRAJINSKA OBRTNA RAZSTAVA V MARIBORU.

Otvoritev pokrajinske obrtne razstave se vrši tik pred zaključkom ljubljanskega velesejma. Računati je s tem, da bodo vsi podjetniki tega velesejma bodisi iz inozemstva in iz vseh delov naše države, obiskali tudi mariborsko pokrajinsko razstavo. Obrtniki iz Hrvatske in Srbije, kjer obrt še ni tako razvita, kakor pri nas v Sloveniji, si bodo razstavo korporativno ogledali. Le stem je zajamčen uspeh razstave. Pri tej priliki moramo pokazati, kaj zamore naša domača obrt. Dokazati moramo, da nismo več odvisni od Avstrije, niti od ostalega inozemstva. Beograjski in drugi trgovci in odjemalci pa se bodo ob tej priliki lahko uverili, da si to blago, ki ga naročajo iz inozemtva, in za katerega plačujejo visoko carino, lahko dobe doma — pri nas. S tem pa bomo vzbudili tudi več razumevanja za obrtni stan in za razvoj obrti, ki v vsakem narodnem gospodarstvu igra tako važno vlogo. Za to se pa mora vsak obrtnik, ki se tega zaveda in ki mu je ležeče na tem, da se naša obrt razvije in obrtni stan dvigne na ono mesto, ki mu pristoja, zanesljivo vdeleži te razstave. Uspeh pa je odvisen predvsem od skupnega dela vseh panog obrti. Le samo, če bodo vse panoge, vse obrti zastopane v častnem številu — in o tem ni dvoma — si bomo priborili upoštevanje. Zato: vsi obrtniki na plan!

Prijavnice za »Pokrajinsko obrtno razstavo« so se razposlale vsem obrtnikom, industrijalcem itd. ter se morajo najkasneje do 1. junija izpolnjene vrniti odboru. Vsi oni, ki bi slučajno še ne bili sprejeli prijavnic, se naprošajo, da nemudoma javijo svoj naslov odboru »Pokrajinske obrtne razstave« v Mariboru, Aleksandrova cesta 22.

Vse obrtnike ponovno opozarjamo, da je razstavni odbor znižal najemnino za prostore od 50 na 25 dinarjev za kvadratni meter, ter s tem omogočil vsakemu obrtniku vdeležbo na razstavi. Pozivamo vse obrtnike, da se odzovejo povabilu odbora in se razstave, ki je za razvoj in procvit obrti neizmerne važnosti, zanesljivo vdeleže.

Koncert Glasbene Matice v Sarajevu.

Beograjski, novisadski, subotiški in sarajevski listi so polni hvale in laskavega priznanja o koncertih pevskega zbora Glasbene Matice. Sarajevski »Jugoslovenski list« je priobčil iz peresa Milana G. Čurčića obširno kritiko, katero podajamo tu v celoti:

Kot koncert češkega društva »Smetana« je potekel koncert Glasbene Matice tega prvovrstnega zbora »Stile osservato« čiste umetnosti. V kvalitativno-tehničnem pravcu ne kaže društvo le zborove simetrije in izenačenost barv med posameznimi glasovi, marveč tudi poedino uvežbano postavljanje tonov, sigurnost intonacije v vseh intervalih, zelo jasno vokalizacijo in vso potrebno pažnjo za kultiviranje fraze ter neobičajno, diskretno dinamiko.

Na prvi mah se opaža pri predavanju zbora individualni karakter v celoti, četudi je mestoma bilo mnogo tipičnosti v tehniki obdelovanja, ki je bilo odlično in dovršeno ali ponekod i šolsko. Izrazito se odlikuje zbor po diskretni in diferencirani interpretaciji melodije. Lirski momenti v pianih so se odlikovali s preciznostjo prvovrstne instrumentalne reprodukcije. — Na vzporedu so bili izključno jugoslovanski skladatelji.

Originalni in vrlo moderni Anton Lajovic je bil zastopan s šest točkami. Bogat v idejah, smel v koncepciji, z velikim smislom za glasbeno slikanje, polno barv in kolorita ter diferenciranja v modulacijah, ljubi polifonijo podano s karakteristično moderno harmonizacijo. Lajovic stavi na zbor velike zahteve, katere je Glasbena Matica v polni meri in z dovršenostjo izpolnila. »Kroparje« je odpela z odličnim ritmom. Ves rasni temperament se je pokazal v tematično zanimivem »Zelenem Juriju« z diskretnim sopranskim solom in v »Kralju Matjažu«. Pa je bila za nas — kar se tiče tehniške strani in neposrednosti izraza — najjačja pesem »Pastirčki«. Kadenca v tretji kitici je bila odličen primer čiste intonacije, plemenitosti tona in dovršenosti virtuozne tehnike.

Adamičeva »V snegu« in »Iz bosanskega perivoja« (Mlad junak) z akcentova nostalgično noto, Schwabova »Zdrava Marija«, polna religiozne patetičnosti ter impresivna Foersterjeva »Z glasnim šumom« in posebno Krekova »Tam na vrtni gredi« so bile podane s smislom za lepoto in eleganco fraze in za predavanje v visokem štilu.

Posebno razpoloženje je zbor pokazal v vrlo zanimivih in originalnih harmonizacijah svojega zares odličnega zborovodje M. Hubada, v katerih se zrcali globoka invencija in izraziti smisel za ritmiko. Dinamiško in tehniško in pravtako po demendarni iskrenosti izrazov so bile te piece bijouterija vokalne umetnosti. Scherzo »Prišla je miška« v soli je publiki tako ugajal, da ga je moral zbor ponoviti.

V harmonizacijah Katzeja se kaže močna tendenca po moderni karakterizaciji in emancipaciji od originalnih ritmov v narodnih motivih. »Oj, Lazare«, in »Čergo moja« sta tipična primera takih poskusov. Vse intencije avtorja so dobile v interpretaciji zbora Glasbene Matice svoj reliefni izraz. Andjelove pesmi »Igra kolo« in »Anko, Ančice« so bile odpete s temperamentom in živim ritmom. V prvi smo zasledili imitativno reprodukcijo inštrumentov v začetku pesmi, a v drugi diskretno in prepleteno menjavanje ženskega in moškega zbora v osnovnem motivu. Interpretacija Mokranjčevega VII. rukoveta v originalnem shvatanju, posebno kar se tiče tempa in ritmike je za nas značila ločitev od dosedanjega običajnega izvajanja, dočim je »Kozar« podan popolnoma v duhu Mokranjčevih zamislil bil gotovo ena najboljših točk celega vzporeda.

In tako je bil ves večer v glavnem triumf jugoslovanskega melosa. Simbo, lično s pesmijo je bil večer v umetniški obliki manifestacija za narodno edinstvo. Vse je bilo eno — in naše. Zato je tudi Glasbena Matica prejela v dar ono, kar pomeni sintezo vseh naših in za vse enakih tradicij — gusle.

S pesmijo nam je segla v srce, s pesmijo tudi odšla na grob onega v Koševi, ki je izpovedal občečlovečansko misel in je bil poklonik teh starih gusli... Naše sestre in bratje Slovenci naj bodo uverjeni, da je njihova pesem na grobu Kranjčeviča odjeknila tudi v mrtvih srcih vseh onih, ki jih ni več in ki so prvi s svojo smrtjo zapečatili to edinstvo in po svojem delu postali — Heroji.

Tako sarajevski poročevalec.

Mi, ki smo ves čas turneje pevskega zbora Glasbene Matice nestrpno čakali doma poročil o nje poteku, se veselimo triumfalnega pohoda Matice po naši državi in iz vsega srca čestitamo zboru kot tudi njegovemu vodji g. Mateju Hubadu na sijajnih uspehih turneje!

———

Dnevne vesti.

— **Poročna darila kralju.** Ministrski svet je izdal nastopna pojasnila: 1. Vsa poročila o darovih se morajo pošiljati upravi kraljevega dvora, kjer se edino morejo dobiti potrebna navodila. 2. Darovi smejo biti le nacionalnega, zgodovinskega ali etnografskega značaja, odnosno koristne ustanove in fondi. Ako se tem fondom želi dati ime kralja ali kraljice njegove neveste, se mora prositi za odobrenje upravo kraljevega dvora, ki predloži željo kralju. — Potemtakem poklonitve zgolj materijelnega značaja ne odgovarjajo plemenitim intencijam kralja. Denarne zbirke naj se prirejajo le v dobrodelne namene. S tem je tudi rešeno pereče vprašanje Windischgrätzove vile na Bledu. Vilo prevzame država kot poletno rezidenco za našega kralja ali pa jo kupi kralj kot svojo privatno lastnino. (Za zbran denar se bo že našel kak drug humanitarni namen.)

— **Še ena želja orožnikov ob kraljevi poroki.** Pišejo nam: »Nedavno je neki ljubljanski dnevnik priobčil povsem upravičene želje orožništva ob kraljevi poroki. Želeti pa bi bilo tudi nujno, da se pri tej priliki popravi krivica, ki se je zgodila žandarmerijskim podporočnikom v Sloveniji, Dalmaciji in Bosni. Po prevratu je bilo nekaj zaslužnih in sposobnih okrajnih prož. narednikov v Sloveniji imenovanih v Hrvatski in Sloveniji za podporočnike. Imenovanje je izvršilo Narodno vieče. Dočim so bili na Hrvatskem vsi imenovani prevzeti in ranžirani, so na Slovenskem in v Dalmaciji zahtevali od imenovanih poznejše naknadne izpite ter so dobili svoj »rang« šele po izpitu, torej skoraj dve leti za hrvatskimi tovariši. Istotako so bili tudi zaslužni in sposobni narednik z Bosne in Hercegovine tako zapoznelo klicani k izpitom v Beograd ter tudi skoraj 2 leti za hrvatskimi tovariši imenovani. Razume se, da se je v Srbiji sami imenovanje izvršilo takoj ob preobratu v letu 1918. Ker je splošno znano, da so bili orožniki v bivši Avstriji in Bosni teoretično in praktično bolje kvalificirani, kakor pod bivšo Madžarsko in v Srbiji, zato bi bilo le pravično, da se prvim šteje imenovanje za napredovanje vsaj z istim časom, kakor njihovim tovarišem v Hrvatski in Srbiji. Morda se najde pogumen poslanec, ki opozori vojnega in notranjega ministra na to nesoglasje, ki se naj v proslavo kraljeve poroke popravi.«

— **Predava[illegible] o škodljivosti alkohola** se je vršilo včeraj po vseh ljubljanskih šolah, ki so imele vsled tega pouka prosti dan.

— **Za lavantinskega škofa** je določen bivši tržaški škof g. dr. Karlin.

— **Obsojen župnik.** Pri okrajnem sodišču v Konjicah je bil obsojen župnik Peter Pavlič iz Št. Jerneja na 1200 kron globe, ozir. na 6 dni zapora, ker je v nekem pismu očital našemu poslaniku v Pragi dr. B. Vošnjaku, da je kot narodni poslanec »grdo, nesramno napadal katoliško cerkev, škofe in duhovščino.«

— **Vojaški nabori v Dalmaciji.** Prvič po prevratu se sedaj vršijo v Dalmaciji vojaški nabori petih najmlajših letnikov. V Metkovič so prišli k naboru prav vsi mladeniči do zadnjega.

— **Italijansko maščevanje nad tirolskimi Nemci.** Nemški mladeniči v Južni Tirolski so prišli k vojaškim naborom demonstrativno v žalnih oblekah. Italijanske naborne komisije, so se nad demonstranti maščevale s tem, da so vse potrdile.

— **Volitve v davčne pridobniniske komisije** se vrše v nedeljo, dne 28. t. m. od 8. ure zjutraj do 13. ure popoldne v prostorih davčne administracije, Breg štev. 6 II. nadstropje, odnosno pri pristojnih davkarijah. Te so bile po prevratu odpravljene in so davčni uradniki sami predpisavali davke brez vsakega nadzorstva. Pridobitne organizacije so z velikim naporom izvojevale zopetno vzpostavitev omenjenih komisij, v katerih bodo izvoljeni člani odnosno njihovi namestniki odločevali o predpisu pridobnine. Moralna dolžnost in pa lastni interes sili torej vsakogar, da se volitev, ki veljajo za 8 let, udeleži. Volite kandidate, ki Vam jih navajamo v priloženem listu; določili so se po resnem premisleku trgovsko-obrtnih organizacij. Kandidatno listo nesite s seboj na volišče! — Odbor združenih trgovsko-obrtnih organizacij.

— **V Rogaški Slatini** bo koncertirala letos godba ravnatelja Sukfülla iz Dunajskega Novega mesta, broječa 17 mož, ker je odšla mariborska vojaška godba na poročne slavnosti v Beograd. Za poročni slavnostni dan bo Sukfüllov zbor pomnožen na 28 mož. Upamo, da bodo vplivali na ravnatelja, da bo predvajal tudi slovanske, specijelno jugoslovenske komade.

— **Smrtna nezgoda na cesti.** Ko je delavec Janez Jerič iz Zdenske vasi hotel skočiti na neki voz, je pri tem tako nesrečno zadel v lestev voza, da je dobil v trebuhu zelo težke poškodbe. Prepeljali so ga bolnico, kjer je že isti dan umrl.

— **Tatvina v Šmartnem.** Posestniku Martinu Brčonu iz Podbiča, obč. Šmartno pri Litiji so v noči od 11. na 12. t. m. neznani tatovi ukradli 1 rjavo brejo kozo brez rog, vredno 1000 kron, 5 moških srajc, 1 rjuho, 1 telovnik, 1 ruto, 1 servijeto in en pleten nahrbtni koš. Skupna vsota ukradenih stvari se ceni na 1737 K. O tatovih še nimajo nikakega sledu.

— **Žalostna smrt dojenčka.** Cecilija Hustič iz Duplice je dala svojega 7-mesečnega dojenčka Miroslava v naročje petletni Anici Puh. Ko se je Hustičeva nekoliko odstranila, je dete padlo mali pestunji iz rok na tla vsled česar je že čez nekaj minut umrlo. Po zdravnikovi ugotovitvi si je dete zlomilo tilnik.

— **Žalostna smrt vsled pijanosti.** V Odri pri Sisku se je kmet Draženovič tako upijanil, da je prišedši domov, namesto v sobo, krenil v svinjak. Drugo jutro so ga našli v svinjaku mrtvega. Svinje so pijanca tako objedle, da je vsled izkrvavitve umrl.

— **Nagla smrt.** Kap je zadela čevljarja Mihaela Kunstlja v Kranju. Mimoidoči so ga našli ležati mrtvega pred neko hišo.

— **Tragičen slučaj.** V Subotici je žena bogatega posestnika Kulmadžiča v histeričnem napadu zabodla svojega osemletnega sinčka. Nesrečno mater so oddali v bolnico.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama.

Četrtek 25. maja. »Ljubezen«. zadnjikrat v sezoni. Izven.

Opera:

Četrtek 25. maja »Madame Butterfly«. Izven.

— **Zakon o pokojninah uradnikov v Sloveniji** je podpisan ter se kmalu razglasi v Uradnem listu.

— **Izjalovljen umor.** Andrej Alič iz Sostrega je vrgel v Ljubljanico svojo bivšo ljubico Marijo Gašperšič. Dekletu pa se je posrečilo prijeti se za ograjo mostu in tako viseč je priklicala ljudi na pomoč, ki so jo rešili. Alič je že pod ključem.

Ljubljana.

= **Ruski dan** dne 25. maja 1922. Vkljub vsem prošnjam in pozivom Rdečega križa, Nansena itd., ostaje po večini Evropa hladna in zre mirno, kako ob Volgi ginejo milijoni strašne smrti od gladu. Tudi Jugoslavija še ni izpolnila svoje človeške dolžnosti napram ruskemu narodu. In vendar je takojšnja in izdatna pomoč tako nujna. Brez pomoči od zunaj imamo pričakovati še večjega umiranja prebivalstva v gladujočih krajih, ki si samo nikakor ne more pomagati. Velik del polja je namreč ostal radi pomanjkanja semena in poljedelskega orodja neobsejan in neobdelan, tako da v gladnih pokrajinah ne more niti najboljša letina zadostno pomagati. Že približno eno leto traja trpljenje in Golgata ruskega naroda. Brez vesti in brez usmiljenja smo ga pustili krvaveti. Ali naj ostanemo še nadalje gluhi za obupne prošnje za pomoč? V četrtek, dne 25. maja 1922 priredi celokupna akademska mladina »Ruski dan«, ki naj bo izraz volje da hočemo kot slovanski narod pomagati bratskemu ruskemu narodu v nesreči. Naj žrtvuje vsak, kolikor le more, kajti pomoč mora biti izdatna, če hoče biti sploh pomoč. — Pripravljalni odbor.

= **Javno brezplačno cepljenje zoper koze** se bo vršilo v zmislu tozadevnega magistratnega razglasa od 26. maja 1922 dalje. Več na lepakih.

= **Tedenski zdravstven izkaz.** V dobi od 14. do 20. t. m. se je rodilo v Ljubljani 29 otrok (13 dečkov, 16 deklic), med temi 1 mrtvorojeni. Umrlo je v istem času 33 oseb (14 moških, 19 žensk) med njimi 10 tujcev. Smrtni vzroki so bili: 8 jetika, 3 pljučnica, 1 trebušni legar, 2 zastrupljenje rane, 1 srčna hiba, 1 slučajna smrtna poškodba, 13 drugih naravnih smrtnih vzrokov. Izmed nalezljivih bolezni je bil prijavljen le 1 slučaj trahome.

= **G. carinski inspektor Ačimović,** ki je bil pobegnil pred sodnim zasledovanjem, se je vrnil v Ljubljano ter brzojavno obvestil generalno direkcijo carine, da je nastopil svojo službo, poprej pa se je v Beogradu zasigural pred preiskavo tuk. sodišča. Mnenja smo, da bi g. Ačimović ne smel vršiti odgovorne in vplivne službe, dokler se njegova afera ne reši pred sodiščem. Na to opozarjamo deželno sodišče. Baje se neki demokratski poslanec peha za njegovo amnestijo.

= **Koncert v hotelu Tivoli** v četrtek dne 25. t. m. od 16. do 20. ure. Godba dravske divizije. Vstopnina prosta. Vek Dolničar.

= **† Josipina Vidmarjeva.** Pogreb pokojne gospe Josipine Vidmarjeve, roj. Jusič se vrši v petek dne 26. t. m. ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti. Pred škofijo 19. na pokopališče k sv. Križu.

= **Fevdalizem.** Deveto javno predavanje Zvonimirja Bernota, glavnega urednika »Napreja«: Fevdalizem. Po predavanju ima vsak pravico na vprašanje ali tudi na daljši govor, vendar ne nad 10 minut. — Sobota, 27. maja 1922. Velika dvorana »Mestnega doma« v Ljubljani. Začetek točno ob 20., konec najpozneje ob 22. — Cena vstopnicam običajna.

= **Ukradeno kolo.** Dne 10. t. m. popoldne je bilo ukradeno Francetu Parkelj, stanujočemu v Stožicah, št. 65, z dvorišča Šelenburgove ulice 6 kolo znamke »Waffenrad« vredno 2000 kron.

= **Policijske vesti.** Antonu Putrihu na Dolenjski cesti je bila ukradena bela ovca, vredna 1200 kron. — Več obleke, vredne 1260 kron je bilo ukradene hlapcu Mihi Gašperinu na Tržaški cesti.

= **Ljubljančan okraden v Zagrebu.** V pondeljek zjutraj se je pripeljal v Zagreb postajenačelnik ljubljanskega glavnega kolodvora g. A. Ludvig. Ko se je v kolodvorski umivalnici umival, mu je neznan tat ukradel iz suknje, ki jo je obesil, listnico v kateri je bilo 880 dinarjev v gotovini in še razne druge važne listine.

= **Ponesrečena rokoborba.** Na nekem dvorišču v Šelenburgovi ul. zabavali so se razni okoliški obrtniki z rokoborbo. Pri tej priliki je pristopil neki lajik rokoborec k g. Šimnu Klimaneku, krojaškemu mojstru in ga pozval kot »starega Avstrijca« — na borbo. Moža sta se sprijela in neznanec je vrgel Klimaneka preko treh miz, pri čemer je mož tako nesrečno padel na tla, da si je zlomil nogo.

Maribor.

Poštnih in brzojavnih uslužbencev osrednje društvo, podružnica Maribor, priredi 2. julija svojo poletno veselico v korist bolnih članov, oziroma njihovih vdov in sirot.

Konjska dirka na Teznu se vrši 25. in 28. maja. Poseben vlak bo vozil iz Maribora na Tezno ob 14. uri in ob 18.20 uri. Za ta vlak se mora kupiti povratne karte do Hoč, ako se želi vrniti s tem vlakom.

»Tezno« ali »Tesen«. Reklamna plahta v Slovenski ulici za konjsko dirko na Teznu oznanja »Trabrennen auf der Tesen«. Mislimo, da bi morala biti enaka pravica za vse in da bi tudi nemški mogotci ne smeli pačti naših slovenskih imen.

Smrtna kosa. Dne 21. t. m. je umrla v Gradcu grofica Mavricija Attems, roj. grofica Nostitz, soproga grofa Ferdinanda Attems iz Slov. Bistrice, stara šele 37 let. Bila je dan prej prepeljana v Gradec radi želodčne operacije.

Slovenski zdravniki v Mariboru si še niso osvojili zaupanja tukajšnjih ljudi, posebno Nemcev ne. Za vsako večjo operacijo pošiljajo Nemci, pa tudi Slovenci, bolnike v Gradec, kjer se pa operacije večinoma ponesrečijo, ozir. imajo negativen uspeh, ker navadno pridejo prepozno. V interesu bolnikov, pa tudi v interesu našega slovesa sploh, je zadnji čas, da se naša bolnišnica v Mariboru povspne na nivo splošnega zaupanja.

Koroško.

— **Deželno gospodarstvo Koroške.** Dočim je lani izkazoval deželni proračun nekaj čez 230 milijonov kron, izkazuje letos že 3 milijarde 980 milijonov. Nepokrit primanjkljaj znaša čez 868 milijonov K.

Celje.

Ljudsko vseučilišče v Celju. V pondeljek zvečer je predaval urednik »Nove Dobe« gosp. Šimnic »o krščanskih in mohamedanskih svetiščih v Palestini«. Popeljal nas je v duhu v to deželo. Opisal nam je mesto Jafo, še nekatera druga mesta ter končno Jeruzalem ter njegova raznovrstna svetišča. Vpletal je v svoje zanimvo predavanje dogodke, katere je sam doživljal na svojih večletnih študijah v teh krajih. Gospod predavatelj je moral predavanje precej skrajšati vsled odmerjenega časa ter obljubil o priliki o tem še razpravljati. — To predavanje je zaključilo prvo leto celjskega ljudskega vseučilišča, katero beleži že v svojem početku lepe uspehe. Za predavanja je celo sezijo vladalo precejšnje zanimanje in so bila predavanja z malo izjemami dobro obiskovana. V početnicah se bodo najbrže vršila nekatera izredna predavanja, na katerih pa bodo predavali univerzitetni profesorji iz Zagreba in Ljubljana. Naše ljudsko vseučilišče bo reorganizirano nadaljevalo svoje delo za ljudsko prosveto in izobrazbo z mesecem oktobrom. O vsem nadaljnem bodo obiskovalci ljudskega vseučilišča, in vsi, ki se zanj zanimajo, obveščeni potom časopisja. — Z zahvalo vsem, ki so na katerikoli način pripomogli našemu ljudskemu vseučilišču do lepih uspehov v prvem času njega obstanka, je predsednik g. vladni svetnik Lilek zaključil prvo leto naše ljudske univerze.

Ptuj.

Ptuj. Protituberkulozna liga. Za prošlo nedeljo sta bila sklicala dr. Pirkmajer in dr. Vrečko ustanovni občni zbor protituberkulozne lige. Kljub vsemu plakatiranju in agitaciji za to važno ustanovo se širša javnost ni mnogo zanimala, še manj pa odzvala. K zborovanju je prišlo vsega skupaj okoli 20 oseb iz vrst takozvane višje inteligence. Uradništvo, obrtništvo in delavstvo, ki je poduka o tuberkulozi najbolj potrebno, ni bilo navzoče. — Vzrok tej ponesrečeni akciji leži v tem, ker so sklicatelji jako nepriljubljeni, kot demokratski pristaši ne uživajo nobenega zaupanja in nimajo nobenega za seboj, razun par tistih, ki so od njih odvisni in njim podrejeni, vsled tega prisiljeni. — To bi bila dobra lekcija našim demokratom, ker bodo mogoče vendar enkrat spregledali in se prepričali, da so osamljeni ter se v vprašanja, četudi kulturnega značaja, pri katerih je tangirana masa ljudstva, ne vmešavali. Priporočljivo bi bilo, če že hočejo kako kulturno delo storiti, da bi se obrnili v svrho sodelovanja na vodstvo strank, ki vživajo zaupanje ljudstva in ne delati na lastno pest, ker vsak tak poizkus je že vnaprej ponesrečen.

Pokrajina.

Zagorje ob Savi. Vsled živahne gradbene sezone v letu 1922 je postalo Zagorje znamenito kot največja zakladnica bele rude, to je apna. Iz vseh krajev »Jugoslavije« prihajajo podjetniki, trgovci in zasebniki z naročili za apno. Ali vsi apnenčarji, kakor tudi velepodjetje trboveljska premogokopna družba, ki ima sama 21 apnenic, niso kos dobavljati zadostno naročeno množino apna, ter tako zadostiti vsem potrebam stavbenikov in trgovcev, oziroma odjemalcev. Nekateri apnenčarji imajo naročila za apno za 3 mesece vnaprej.

Pojasnilo zavarovancem okr. boln. blagajne v Ljubljani.

Zadnje čase se množe v slov. časopisju napadi na bivše načelstvo okr. bolniške blagajne v Ljubljani. Predbaciva se mu koruptnost, razmetavanje denarja in vožnje z blag. avtomobilom, torej vsakdanji grehi današnjega časa.

V Celju se je menda vršil dne 11. maja sestanek celjskih obrtnikov, na kojem je podpisanemu osebno neznani gospod Majcen iz Ljubljane poročal o strahotah bivšega načelstva. Če so moje informacije točne, bo predbacivane grehe bivšega načelstva gosp. Majcen lahko dokazal pred sodiščem.

Ker je bolniška blagajna javen zavod, njen denar skupna last zavarovancev in delodajalcev, ki so soprispevali, zato čutim dolžnost da v naslednjem pojasnim naslovljencem glavne goroštasnosti bivšega načelstva, ki je s svojimi obilnimi grehi ustvarilo iz malenkostne okr. bolniške blagajne v Ljubljani ogromen zavod, ki pomeni v socijalnem oziru za delavstvo gotovo tisočkrat več, kot čivkanje puhloglavih razdiračev.

Zadnje načelstvo blagajne je ob nastopu svoje funkcije prevzelo okoli 70.000 kron blagajniške imovine, oddalo pa je večmilijonske vrednote. Ob vojnem času, ko je najhuje divjal avstrijski vojni teror, in ko je večina onih, ki danes pošteno delo obmetujejo z koruptnim blatom, s polno paro pomagalo avstrijskim biričem, je načelstvo okr. bolniške blagajne v Ljubljani, — torej sorazmerno najbogatejšega tovrstnega zavoda — votiralo le 30.000 K vseh vojnih posojil. Kdor ni pozabil onih časov, bo razumel, kaj to pomeni. Gotovo pa je, da je bil zavod obvarovan finančne katastrofe. Poznam male bol. blagajne, ki so subskribirale vojnih posojil dvakrat, trikrat in desetkrat toliko kot ljubljanska, torej mnogo več kot je znašalo vse njih imetje. Da so subskrib. vzneske krile, so zavode težko zadolžile in ob času centralizacije je prevzela ljubljanska cele koše vojno posojilnih obveznic in zadolžnic, gotovine pa skoro nikake. Poznam neko t. zv. mojstrsko boln. blagajno, ki ni izročila centrali ničesar in menda še danes ni obračunala z njo. Načelstvo okr. boln. blagajne ni obsojalo — nesreče.

S centralizacijo je prevzelo načelstvo okr. boln. blagajne ogromno delo, osebne žrtve in velikansko odgovornost in najsi protivniki centralizacije sodijo o njej najslabše — gotovo je, da bi iz opisanih razlogov in vsled današnjih razmer skrahiralo dve tretjini zlasti manjših boln. blagajn — brez centralizacije.

Naravno, da je bilo treba za tako velik zavod uradništva. Pri ustvarjanju poslovalnic se ni vprašalo nikogar po strankarski pripadnosti ampak sprejelo se je vse uradništvo bivših blagajn. Kar je manjkalo, je bilo treba vzgajati. Na splošno je imelo načelstvo pri uradništvu srečo in danes ima zavod prvovrstne moči. Seveda je bilo tudi nekaj nesreč manjšega in večjega kalibra; sledovi vojne tudi blagajni niso prizanesli. Konstatiram pa, da zavod ni, oziroma ne bo trpel niti vinarja škode. S pomočjo dobrega uradništva in s pomočjo meni najbližjih denarnih gospodarskih zavodov sem večino škode pokril. Da ne bo prikrito ničesar, naj povem, da še danes dolgujem centrali znesek okoli 11.000 kron, ki sem ga prevzel v kritje greha, ki ga nisem jaz zakrivil.

Naj omenim pred letom dni izvršen izredno ugoden nakup blag. hiše v Ljubljani v Gradišču za vsoto, kolikor stane danes vsaka boljše zidana baraka, pred dobrim pol letom zelo ugodno kupljen stavbeni prostor na Miklošičevi cesti v Ljubljani za stavbo hiše delavske zavarovalnice in okr. bolniške blagajne, pri kojem ima načelstvo sigurno vsaj polovico zaslug in koji prostor ima danes še enkratno vrednost, itd., itd., to so aktiva bivšega načelstva, kojih nihče utajiti ne more.

Iz časopisja posnamem, da si je g. Majcen moral s silo priboriti vpogled v sejni zapisnik, in če je to res, si dovolim izreči dotičnemu, ki je zabranjeval vpogled, odločno grajo Sejni zapisnik je odprta knjiga, koje kritike sklepov se jaz ne bojim. Iz nje je razvidno ogromno delo, kojemu je bilo bivše načelstvo kos. Jasno je, da danes ni mogoče zahevati niti od delodajalcev ali od delojemalcev, da izgubljajo svoj dragoceni čas v korist zavoda brez vsake odškodnine Jasno tudi, da zasluži vsak uradnik, zlasti vodilni, za svoje izredne posle priznanje. Poznam zavode, ki so upravljani od centralne vlade, koja ni pomišljala dovoljevati za 100 odstotkov višje nagrade v iste namene. Po moji incijativi so se blag. uradništvu dvakrat uredili prejemki vsaj deloma razmeram in času primerno. Takrat je nastal krik: koritarji in korita, boljše so plačani kot državni. Kako je to uradništvo plačano danes ne vem. In če je tudi tako plačano kot državno, je pomilujem.

Blagajniški avtomobil je kupil zavod zato, ker ga rabi. Kdor pozna ustroj zavoda bo priznal, da je ravno pri blag. avtomobilu zaznamovati veliko aktivo. Potreben je za revizije poslovalnic, na razpolago gg. zdravnikom in tudi bolnike se je v nujnih slučajih prevažalo v njem. Sicer pa: ne bodimo otročji; jaz privoščim vsem onim, ki vpijejo proti avtomobilu ogromno voženj ž njim, samo obveznosti naj prevzamejo iste, kot so jih predniki.

In ker se omenja tudi moja nagrada, bodi povedano, da je nisem prosil, ampak se je branil. Usilila se mi je od onih, ki delo poznajo. Vse bivše načelstvo in dva oblastvena zastopnika lahko temu pritrdita.

Iz blag. knjige pa se lahko konstatira, da do danes nisem prejel niti vinarja postavno določenih dijet za vsa uradna pota zadnjega leta, niti ficka t. zv. načelnikove plače, ki znaša reci in beri 50 K mesečno.

Naj gorenjega spisa ne smatra nihče kot samohvalo, koja se mi studi, ampak le kot nujno potrebno obrambo bivšega načelstva okr. boln. blagajne, ki je sestojalo iz vseh političnih struj in strank in ki je vršilo prevzeto nalogo častno in pošteno.

Mih. Rožanec,
bivši načelnik okr. boln. blagajne v Ljubljani.

Sokolstvo.

Četvrti broj »Sokolskog Vjesnika« župe zagrebačke izašao je ovih dana u proširenom obliku, što je najboljim znakom da je list naišao na odziv ne samo u sokolskim radovima, već i širim slojevima našega naroda. Kako i prijašnji, tako se i ovaj broj odlikuje svojom punom sadržinom, a naposeb se u posebnom tehničkom djelu ističe jak organizacijoni rad sokolske župe zagrebačke. Mi taj list ponovno preporučamo svima, a pretplata se šalje na upravu lista Zagreb Nova Ves br. 23. Cijena mu je godišnja 15 dinara.

K Sokolu na Ježico prispe danes celotni naraščaj društva »Sokol I.« v Ljubljani in nastopi ob 16. z več lepimi telovadnimi točkami na vrtu pri »Ruskem carju« na Ježici. Stariši in prijatelji mladine vabljeni.

Sokol I. Našo velezaslužno dobro sestro Josipino Vidmarjevo nam je ugrabila kruta smrt. Preminulo sestro spremimo k večnemu počitku korporativno v kroju. Zbirališče na Taboru ob pol 5. uri popoldne v petek dne 26. t. m. — Odbor.

Sport in turistika.

Otvoritvena dirka kolesarskega podsaveza za Slovenijo. V četrtek na praznik dne 25. t. m. se vrši otvoritvena kolesarsko skupinska in kvalitetna motorna vožnja na Progi Ljubljana — Medvode Škofja Loka — Žiri — Dolnji Logatec — Vrhnika — Ljubljana, v dolžini 100 km s startom ob 13. uri pri km 2 na Celovški cesti in ciljem ob 16. uri pri km 2 na Tržaški cesti. Dirka je odprta za vse klube včlanjene v Podsavezu. Skupina je po 4 dirkači, od katerih morajo priti v svrho kvalificiranja vsaj 3 dirkači na cilj v razdalji ne preko 20 metrov. Motorne kvalitetne vožnje: 1. Pomožni motor na kolesu, čas 4 ure. 2. Motorji do 500 cm³ (4 HP) čas 3 ure. Motorji čez 500 cm³ (4 HP) čas 2 in pol ure. 4. Motorji s priklopnim vozom, čas 3 ure. Prijavnine se sprejemajo najkasneje do 24. maja pri Sportni zvezi »Narodni dom« ali pri klubu «Ilirije« Kavarna Prešern, do 20. ure. Prijavnina pred dirko se sprejema pa le proti dvojnemu plačilu.

Koči na Golici se otvorite 25. t. m. in sta preskrbljeni z vsem potrebnim. Golica nudi radi krasne flore, lahkega dostopa divnega razgleda, planincem največ užitka. Golica je brez snega, pot je suha, flora sega že skoro do prve koče. Po informacijah na pristojnem mestu, so dobile obmejne čete navodila, da dovole planincem dostop na planine ob obmejni črti, proti izkaznicam »Slovenskega planinskega društva.«

Gledališče in glasba.

Marij Kogoj, Skladbe za klavir. V umetniški založbi »Treh labodov« je pravkar izdal Marij Kogoj 2 snopiča klavirskih skladb. Oprema je okusna. Skladbe same se odlikujejo z izbranimi občutji, katere ni mogoče uvrstiti v doslej znane forme. Splošni način njegovega dela je anarhističen, in sicer ne samo glede stavčne oblike, temveč tudi glede tematike. Najvažnejša poteza Kogojeve umetniške osebnosti je samovoljnost, skrajni mehanizem, ki zanika vsako estetično logiko. Harmonično je sila konservativen in se giblje bolj v Bachovskem času. O skladbah in Kogoju prinesemo posebno poročilo

Književnost in umetnost.

»Rastlinstvo naših Alp.« Spisal Ferdo Seidl. Izdala in založila Zvezna tiskarna v Ljubljani, Marijin trg 8. Cena vezani knjigi 8 Din.

M. A. Štebi, Vzgoja in zaščita obrtnega in industrijskga naraščaja. V založbi Ministrstva za socijalno politiko je izšla te dni knjižica inž. Štebija o vzgoji in zaščiti obrtnega in industrijskega naraščaja. Nastala je pod vtisi, ki jih je prejel pisatelj kot uradnik socijalnega ministrstva. Njena temeljna misel povdarja, da je industrijalizacija jugoslovanske države prvi pogoj, da se njeno narodno gospodarstvo dvigne iz pasivne bilance k resničnemu, ustvarjajočemu napredku. Za to je potrebindustrijsko proizvajanje vseh tistih predmetov, ki jih sedaj uvažamo. Lastna industrija pa je nemogoča brez industrijskega in obrtnega naraščaja. Odtod potreba njegove vzgoje in zaščite.

Zikovci v Nemčiji. Godalni kvartet Zika je 20. t. m. koncertiral v Monakovem. Dvorana »Hercules« v rezidenčni palači je bila nabito polna. Na vzporedu Mozartov »Jagdquartett«, V. Novakov kvartet v G-duru in Smetanov v e-molu. Zlasti zadnja dva sta fascinirala občinstvo. Priznanja mnogo in Zikovci morajo prirediti dne 6. junija še en koncert z Beethovnom, Belaiefom in Dvorakom. Zikov kvartet nadaljuje koncertno turnejo v Avgsburgu, Norimberku, Stuttgartu, Regensburgu, Karlsruhe, Würzburgu, Fürthu itd. Pogajajo se za turnejo po Švici in celi Nemčiji. Naš uspehi Zikov v tujini izredno veselijo!

Društvene vesti.

Predavanje o vtisih na turneji »Glasbene Matice«. Društvo »Soča« opozarja svoje člane, prijatelje in drugo občinstvo, na svoje zadnje predavanje v tej seziji, ki se bo vršilo v soboto dne 27. t. m. ob 8. in pol uri zvečer na vrtu (v slučaju slabega vremena v notranjih prostorih) hotela Lloyd. Predaval bo podpredsednik gospod Joško Cvek o vtisih, dobljenih na triumfalni turneji pevskega zbora »Glasbene Matice« po večjih mestih Jugoslavije. Iz prijaznosti sodeluje oddelek članov omenjenega pevskega zbora. Vstop prost.

Dramatični odsek invalidskega doma v Ljubljani vprizori v četrtek dne 25. t. m. ob 8. uri zvečer v Ljudskem domu v Ljubljani Sophus Michaelisovo dramo v treh dejanjih »Revolucijska svatba«. Igra je jako zanimiva; dejanje se vrši za časa francoske revolucije. Čisti dobiček je namenjen v prid gladujočim bratom v Rusiji. Vstopnice se dobe v predprodaji v trafiki ge. Sever v Šelenburgovi ulici ter pri blagajni eno uro pred začetkom predstave. P. n. občinstvo vljudno vabimo k udeležbi, da bo uspeh čim lepši, tako da bomo mogli tudi slovenski invalidi čeprav sami bedni, pomagati bratom, ki umirajo gladu v Rusiji.

Invalidni koncert trio-schramel iz ČSR. Vsak dan od 7. do 11. zvečer (ob nedeljah in praznikih dopoldne). Na vrtu restavracije Košak, Krekov trg. Dobra kuhinja in pijača.

Gozdni piknik priredi Gospodarsko napredno društvo za šentjakobski okraj v nedeljo 28. maja v idiličnem senčnatem Regalijevem gaju pod utrdbami starega ljubljanskega gradu. Piknik traja od 9. zjutraj do 8. zvečer. Pekli se bodo janjci, peli bodo pevci, preskrbljeno bo za izborno kapljico in jestvine po zmerni ceni, igrala bo tudi ljudska muzika. Komični nastopi, narodne igre. Zabava je priprosta, neprisiljena in namenjena vsem, ki hočejo par ur preživeti v lepi naravi.

»Splošno žensko društvo« vabi svoje članice, da se polnoštevilno udeleže pogreba svoje mnogoletne marljive in požrtvovalne odbornice Jos. Vidmarjeve. Pogreb bo v petek, 26. t. m. ob 17. iz hiše Pred škofijo št. 19.

Drobiž.

* **Umor radi ljubosumnosti.** Ni dolgo temu, ko sta v Oranu žalostno končala 2 vojaka, obtožena, da sta umorila svojega rojaka, ki je bil kuhal pri polku, pri katerem sta služila tudi ta dva. Vojno sodišče v Oranu ju je obsodilo na smrt in bila sta takoj ustreljena. Ubijalca sta služila pot pomočnika v vojaški kuhinji ter sta bila ljubosumna na svojega rojaka, ki je bil kot izvežban kuhar splošno priljubljen. Ljubosumnost in nevoščljivost ju je zmotila tako daleč, da sta ga enkrat počakala zunaj mesta na sprehodu. Eden ga je zgrabil za glavo, drugi mu je pa z britvijo prerezal vrat.

* **Zvon — morilec.** Ob priliki izvolitve sedanjega papeža je šel cerkvenik v francoskem mestu Foix z dvema dečkoma v zvonik, da zazvoni z velikim zvonom na čast novemu papežu. Pri tem se je eden od dečkov tako nesrečno vstopil, da je gugajoči se zvon pritisnil dečkovo glavo ob zid in jo strahovito razmesaril. Nesrečneža so takoj prepeljali v bolnico, kjer so skušali, da ga s pomočjo neke delikatne kirurgične operacije rešijo, toda zaman. Deček je bil čez nekaj ur mrtev.

* **Iz same žalosti nad nesrečno domovino se je hotel končati.** V sredo pred velikonočnimi prazniki je prišel v Plzen na obisk 27 letni uradnik na vojaškem veleposestvu Vlkovu, ruski grof Ljubomir K. Med pogovorom o žalostnih razmerah na Ruskem, je naglo potegnil iz žepa brovning ter si pognal kroglo v prsa. Na srečo je prijela neka gospa obupanca za roko in tako je projektil zgrešil srce. Nesrečnega grofa so nemudoma prevezali in odpeljali v mestno bolnico, kjer mu je primarij dr. Charvat vzel kroglo iz telesa in je upanje, da bo obupanec v kratkem okreval.

Založba „Zvezne tiskarne"
je izdala
lične razglednice Nj. Vel. kralja
Aleksandra I. z zaročenko Nj.
Vis. n. bodočo kraljico Mariolo.
Cena komadu 1·— Din v nadrobni prodaji. Preprodajalci imajo 25% popusta. Naročajo se pri „Zvezni knjigarni", Ljubljana, Marijin trg 8, proti povzetju ali pa če se pošlje denar v naprej.

C. N. in A. M. Williamson:

Cesaričini biseri.

(Dalje.)

In prav tako malo čudno je bilo dejstvo, da se je sklanjala O'Reillyjeva glava na njen kvišku obrnjeni obraz. Pa se je drznil trditi, da je to še vedno stari revni svet!

»Mislila sem, da sem mrtva,« je pojasnila.

»V prvem trenotku sem mislil tudi jaz. To je bil najhujši trenotek in najhujša misel mojega življenja. A vi živite; zdravnikova beseda vam bodi porok, da ne lažem. Baš zdaj se razgovarja s strežajko, v sosednji sobi. Ko ste se osvestili po narkozi (treba je bilo namreč izdreti kroglo iz vaše uboge ramice), sem ju preprosil, da sta me pustila samega z vami. Hotel sem biti prvi, ki ga zagledajo vaše oči. Odslej boste žveli zame, kaj? Saj veste, da vas obožavam.«

»Vem,« je odgovorila ranjenka; pri srcu ji je bilo, kakor bi jo odnašalo prečudno bistro valovje sreče.

»Res veste, da vas obožavam?«

»Nekaj mi je pravilo, da se zgodi tako,« je dejala ona. »Vse dolge dni, ko sem ležala tu na podu in poslušala Kit pa Churna, mi je šepetal tako drug, skrivnosten glas, čisto drugačen od onih dveh. Obvestilo, ki ste ga dali v časopise — takoj sem vedela, da je zame! — mi je vdehnilo takšno misel. Nisem vam mogla odgovoriti. A tisto sporočilo je bilo moja največja tolažba. Nič več se nisem čutila tako zapuščene.«

»Oj, dragica! Vi ste junakinja brez primere, mučenica in svetnica — kaj vem, kaj še! Predvsem pa ste moje življenje, moje pravo, boljše življenje. Velika žalost me je doletela, kar sem bil zadnjikrat z vami: nekaj, po čemer sem hrepenel leta in leta, je splavalo po vodi — Rogerju Sandsu v roke. S tem se je hotel maščevati — Bog vedi za kaj! Toda zdaj, ko sem našel vas in vas držim takole v svojem naročju, mi je vse drugo zamalo. Kaj maram za vse hiše tega sveta, razen za milo hišico, ki ni zgrajena z rokami — za vaše telesce, ki je domek vaše duše? Kadar me spoznate bolje, ali mislite, da bi me mogli vzljubiti, če se potrudim na vso moč?«

»Oh, saj to je že dolgo v redu,« je rekla Klo, kakor bi se razumelo samo po sebi. »Že tisti prvi večer sem čutila nekaj posebnega, in silno mi je bilo hudo, ker sem vas morala prevariti in okrasti. In tako blago se mi je storilo, ko sem začula v oni strašni Petersonovi sobi iz telefona vaš glas. (Dalje prih.)

—:—

Zavod za Röntgen i fizikalno liječenje

dr. I. Sisarića, Zagreb.

Kačićeva ul. 15. Tel. 9—96.

Hydrotherapija, Fango, elektrotherapija, Röntgen, Quarzlampa, Diathermija, Inhalacija, Kupelji ugljične kiseline, Medikamentne kupelji, Sole, Mesage itd. Indikacije: Bolesti živaca, naročito neurastenija, hysterija, Ischias, Reumatizam zglobova i mišica. Bolesti pluća kao katar plućnih vršaka, asthma, bronchitis.

Želučano-crijevne bolesti naročito neuroza želuca i začepljenost. Zatim oboljenje srca, tuberkuloza grla, gicht, pretilost, anemija itd.

Enkratna objava 1½ din.

Priporočajo se sledeče tvrdke:

ŠPEDICIJE:

Orient, d d. Ljubljana, Sodna ul. 3, tel. 463.

Balkan, d. d. Ljubljana, Dunajska c.

STAVBENO PODJETJE:

Dr. ing. M. Kasal, Ljubljana.

FOTOGRAFSKI ATELIJE:

Kunc Franc, Ljubljana, Wolfova ul. 6. Prvi domači zavod za povečanje slik.

KNJIGARNA:

Zvezna knjigarna, Ljubljana, Marijin trg 8.

MANUFAKTURE:

O. Bernatovič, Ljubljana.

I. C. Mayer, Ljubljana.

Franc Brumat, Ljubljana, Mestni trg 25/I.

TRGOVINA BOMBAŽA; SUKANCA ITD.:

Karl Prelog, Ljubljana, Stari trg 12.

PARNA PEKARNA:

Jakob Kaučič, Ljubljana, Gradišče.

PAPIRNA TRGOVINA:

I. Gajšek, Ljubljana, Sv. Petra c.

SLAŠČIČARNA:

Kalaš, Ljubljana, Židovska ul.

VELETRGOVINA VINA:

Restavracija »Zlatorog«, Ljubljana, Gosposka ulica.

KAVARNE:

»Central«, Ljubljana, poleg jubilejnega mosta, Štefan Mikolič.

Jadran, Breg, vsak dan koncert.

TRGOVINA Z ZLATNINO IN SREBRNINO:

Ivan Pakiž, Ljubljana, Stari trg 20.

KAMNOLOM IN OPEK. STROJI:

Kleemanns ver. Fabriken, Obertürkhem und Faurndau.

IZDELOVANJE IN POPRAVLJANJE ROČNIH HARMONIK

F. Vodišek, Ljubljana VII., 156.

Dobra žena in mati ima vedno koliko steklenic lekarnarja Fellera prijetno dišečega »Elsafluida« pri hiši. Dobro služi za drgnenje hrpta, rok, nog in celega telesa, kot kosmetikum za usta, kožo in glavo. Mnogo močnejši, izdatnejši in delujoči kakor francosko žganje, 3 dvojnate steklenice ali 1 specijalno steklenico skup z zamotom in poštnino za 72 kron pošilja: Eugen V. Feller, Stubica donja Elzatrg št. 357. Hrvaško.

—:—

Razne vesti.

* **Grozen padec z okna.** V novi šoli v Dobravci pri Plznu je čistila okna v 2. nadstropju 36 letna delavčeva žena. Stala je na stolčku in je bila privezana na rešilni pas. Naenkrat se je stolček zvrnil in žena je obvisela na pasu. Njena soseda je prihitela na pomoč, prijela za vrv in jo je hotela potegniti nazaj v sobo. Ali vrv je bila preslaba in se je utrgala in nesrečna žena je padla iz drugega nadstropja na tla. Pri tem si je hrbtenico dvakrat razbila in zlomila nogo. Na lice mesta je prišel zdravnik, ki ji je dal prvo pomoč. Na to so nesrečnico prepeljali v mestno bolnico, kjer je še isti dan proti večeru umrla.

MALI OGLASI

PRODAJA:

HIŠA z vrtom na periferiji mesta. Poizve se v upravi lista. 921

ŠTEDILNIK, emajliran, dobro ohranjen. Marija Županc, Loka pri Zidanem mostu. 920

RADI SELITVE pritlična hiša s prostim stanovanjem in velikim vrtom v bližini kolodvora v Mariboru pod zelo ugodnimi pogoji. Ponudbe na podružnico »Jugoslavije«, Maribor, pod šifro 415/S. 916

HIŠA v prometnem kraju, tik glavne ceste, sposobna za vsako obrt in trgovino z velikim vrtom na lastno roko. Alojz Martinčič, Loke št. 252 v Trbovljah. 899

KUPI:

HIŠO v Ljubljani, Šiški ali blizu Šiške. Tudi zamenjam za hišo na Glincah z lepim vrtom, dvoriščem, sadovnikom in elektriko. Naslov: »Ugodno« poštnoležeče, Ljubljana. 910

SLUŽBE:

SAMOSTOJNA PRODAJALKA za trgovino z mešanim blagom in deželnimi pridelki se takoj sprejme v Ljubljani. Hrana in stanovanje v hiši, služba lahka. Nekoliko knjigovodstva vajena ima prednost. Ponudbe na Anton Maver, Ljubljana, hotel Vega, Celovška cesta št. 26. 919

SPREJMEM takoj treznega, zanesljivega vratarja, oženjenega, brez otrok, ki je v stroki izvežban in ima dobre reference. Prosto stanovanje. Ponudbe na tovarno usnja v Radečah. 923

IŠČE SE gospodična strojepiska, zmožna eventuelno nemške stenografije. Prednost imajo one z znanjem češčine. V poštev pridejo tudi gospodične, ki bi razven svoje službe pisale na stroj 2 do 3 ure na dan. Ponudbe pod »Import Export« na upravo lista. 924

PERICA na vsakih 14 dni se išče pod ugodnimi pogoji. Naslov v upravi lista. 926

STROJNIK in gaterist se sprejmeta takoj v tovarno in parno žago. Pogoji: izurjen strokovnjak z dobrimi izpričevali in brez otrok. Pismene ponudbe na d. z o. z. »Zora«, Črnomelj. 896

RAZNO:

PRVOVRSTEN POLNOMASTEN trapist in tilsitski sir po dnevni ceni. — Fino čajno maslo K 180, prekajene goveje jezike kron 86, poljske klobase popolnoma suhe K 76 priporočata Olifčič in Kos, Ljubljana, Bohoričeva ulica 28. 928

PENZIJA GRINTOVEC, grad Predhvor. — Krasna solnčna lega. Na vznožju Alp. Izvrstna oskrba. Cena 160 K za hrano in sobo. V Depandanci »Zarja«, grad Češenjce. Cena samo 120 K za hrano in sobo. Priglasitev na Penzijo Grintovec, pošta Tupalče pri Kranju. 911

GRAMOFON, izvrsten, s ploščami, dvovrstno harmoniko, likalnik, zamenjam za šivalni stroj ali prodam. Naslov: »Ugodno«, poštno ležeče, Ljubljana. 909

MORSKA TRAVA za madrace v vsaki množini se dobi najceneje pri Sever & comp., Ljubljana, Wolfova ul. 12. 868

POZOR! Zavarujte poljske pridelke proti toči, gozdove proti požarom. Zvišajte zavarovalnino proti požaru in nezgodam. Sklenite življenska zavarovanja z enkratnim plačilom. Pojasnila in naročitve prevzame »Jadranska zavarovalna družba«. Glavni zastop v Celju, Lava št. 22. 830

Auto

Bencin. — Pneumatika. Olje. — Vsa popravila :-: Mast. — In vožnje. :-: Le prvovrstno blago in delo po solid. cenah nudi

Jugo-Auto d. z o. z. v Ljubljani.

Sprejmejo se takoj

2 donašalca jedil, 2 vajenca, 1 blagajničarka za kuhinjo v restavraciji na glav. kolodvoru v Ljubljani.

Kvase (drože) v korist Jugoslovanske Matice, dobavlja najugodneje tvrdka **M. Zigon,** Škofjaloka.

Čevlji, gamaše, sandale za birmance, vsakovrstno izbiro se dobi po najnižjih cenah pri **A. Srajer, Ljubljana, Gradišče 10.**

Sokolske potrebščine za člane, članice in naraščaj kakor tudi sukno za kroj priporoča tvrdka **A. & E. SKABERNE Ljubljana, Mestni trg 10.**

Vsak dan večerni koncert na vrtu **restavracije Ferlinc P. Košak** (pred Mest. domom). Ob praznikih in nedeljah tudi dopoldne.

Najboljše sredstvo zoper stenice in drugi mrčes je **„MORANA“** „MORANA“ temeljito uničuje stenice in njihovo zalego. Naroča se pri **Mar. Skrinjar, Trst,** Via P. Castaldi 4/I. Pri večjih naročilih, popust trgovcem rabat.

Lokomobila s parnim kotlom 27 m² kurilne ploskve, 8 atmosfer za 40 HP max. kompletna za takojšnjo dobavo proda **Franc KURALT, Kranj.**

Trgovina vina na debelo sprejme - POTNIKA - Ozira se le na prvovrstne moči; prednost ima tisti, ki je že potoval v stroki. Natančne ponudbe z navedbo referenc, po katerih krajih je potoval, zahtevo plače itd. pod 1. junij na upravo lista.

GONILNI JERMENI jermenje za šivalne stroje — strojeno goveje usnje za dokolenice priporoča po najcenejših dnevnih cenah tovarna usnja **Hermann Berg, Maribor.**

Nepremočljiva pokrivala za vagone (cerade) najboljše kakovosti in v vsaki velikosti razpošilja **takoj** **Poduzeće za tekstilnu industriju Makso Šalgo, Osijek I., Korso.** Laneno blago, vreče, motvoz na veliko. Telefon 595. Brzojavi: Maksalgo, Osijek.

Mljekarna „SUNJA“ šalje poštom: Trapist sir 1 kg po Din. 26.— Gruyer sir 1 kg po Din. 30.— Radnički sir 1 kg po Din. 16.— Čajno maslo 1 kg po Din. 39.— od 5 kg gore.

Poslovodja za novo opekarsko podjetje se išče. Istotam se sprejme **pomožna pisarniška moč,** eventuelno tudi gospodična. Ponudbe pod šifro „EMONA“ na upravništvo tega lista.

TRANSJUGO, d. d. ZAGREB :-: 3 Mazuranićev trg 3 :-: Brzojavi: TRANSJUGO. 27—60 Telefon 27—60 PODRUŽNICE: BEOGRAD, Relijna ul. 2. IZPOSTAVE: OSIJEK, Široka ul. 8. SUBOTICA kod Piuković i drug i SKOPLJE.

Dobavlja najceneje traverse, železo, žeblje, apno, cement, gips, trstiko, žico, deske in ves gradbeni materijal.

Nov kažipot za bolnike!

Spisal sem knjigo, da z njo pokažem milijonom bolnikov edino možno pot k ozdravljenju. Ta svet ne stane niti vinarja ter ga pošljem vsakomur, ki se čuti bolnega, narazpoloženega ali obupanega — zastonj. Ta knjiga je produkt 50letnih študij in 50 letnih izkušenj, ter vsebuje zelo mnogo praktičnih slučajev in dovolj dokazov prvih učenjakov.

Kdor se hoče rešiti naj se ravna po mojih načelih, ki so pomagali že tisočim in tisočim, najsi so nastale te bolezni vsled skrbi, prenapornosti ali **lahkomiselnosti in nezmernosti.** Vsem tlačenim in dela nezmožnim brez samostojne energije pokažem **pravo pot** za okrevanje živčnobolnih, fizično in duševno šibkih, glavobola in drugih bolečin. — Pišite še danes dopisnico in zahtevajte zastonj, franko **moj kažipot.** Dopisnico naslovite na: E. PASTERNACK, BERLIN NO., Michaelkirchplatz 13.

Žice in kabiji za električne spoje, cevi in gumijevi trakovi za izoliranje, **žice za dinamo,** železne žice in cevi (Drahtseile). Najboljše gumijeve cevi za peronospora-brizgalne iz svetske tvornice **Felten & Guilleaume, Wien, Budapest itd.** nudi po tovarniških cenah iz svojega bogatega skladišča v ZAGREBU. GLAVNO ZASTOPSTVO: **ORBIS d. d., Zagreb, Paromlinska c. 1.** Telefon: 10 ali 12—30. • • Tlgr.: ORBIS. Iščejo se agenti za provincijo.

Zadružna gospodarska banka d. d. v Ljubljani.

Izplačilo dividende.

Občni zbor, ki se je vršil, dne 18. t. m. je sklenil, da se za poslovno leto 1921

izplača 10 % dividenda.

Opozarjamo gg. delničarje, da se izplačujejo te dividende od 1. junija t. l. naprej pri blagajni centrale v Ljubljani, podružnic v Mariboru, Djakovu, Somboru, Sarajevu, Splitu, Šibeniku, ekspoziture na Bledu, Sveopće zanatlijske banke v Zagrebu in njene podružnice v Karlovcu in Gospodarske banke d. d. v Novemsadu.

Na celoletne kupone št. 1 do 20.000 se izplača dividenda K 40:— na vsako delnico, na polletne kupone št. 20.001 do 60.000 dividenda K 20:— na vsako delnico. Kupone delnic, ki so v depotu pri našem zavodu, detaširamo sami in vpišemo odpadajoči znesek lastniku v dobro.

Ljubljana, dne 19. maja 1922.

Upravni svet.

Glavni in odgovorni urednik Zorko Fakin. Izdaja konzorcij dnevnika »Jugoslavija«. Tiska »Zvezna tiskarna« v Ljubljani